

ОСОБЛИВОСТІ НЕОРГАНІЧНОЇ МОДЕРНІЗАЦІЇ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ УКРАЇНИ

І.М. Куліш, к.держ.упр., с.н.с.

ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М.І. Долишнього НАН України», м. Львів

Модернізація сільських територій у країнах пострадянського простору відзначається наступними структурними характеристиками:

– широкі соціальні прошарки та інститути громадянського суспільства в силу недостатнього розвитку беруть слабку участь у модернізаційних процесах, тому вони страждають більше під час суспільних трансформацій;

– модернізація, як будь-який трансформаційний процес, має нелінійний характер, що часто призводить до непередбачуваних наслідків, затяжних криз;

– технології і зразки неадекватно транслюють західний варіант модернізації і недостатньо пристосовані до соціокультурної матриці країни;

– не враховуються просторово-часові особливості регіонального соціального простору, що обумовлює виникнення регіональних особливостей радикальних трансформацій [1, с. 101-103].

У період після отримання незалежності, під час перебудови народного господарства, сільські території України отримували значно менше уваги, ніж міські. Це пояснюється тією обставиною, що, в силу більшого тяжіння до традицій та консервативності, сільське господарство продовжувало функціонувати, у той час, коли промислове виробництво країни практично зупинилось. Був навіть певний період часу (1996-2000 рр.), протягом якого частка аграрного виробництва у валовій доданій вартості регіонів суттєво перевищувала частку промислового, у окремих регіонах – більше, ніж у 2 рази.

При цьому зростанням частки сільськогосподарського виробництва у валовій доданій вартості регіону не свідчило, що у певний проміжок часу в Україні відбувався зворотній перехід від індустріальної економіки до аграрної, а лише про необхідність виважених підходів до потенційних можливостей та результатів модернізації у кожному конкретному випадку.

Нині плануючи розвиток сільських територій України, необхідно погодитись, що для нашої країни підходить той тип модернізації (за П. Штомпкою), що отримав назву «неорганічна модель». Оскільки командно-адміністративні методи управління значно сповільнювали темпи розвитку, а саме в таких умовах перебувала Україна більшу частину ХХ ст., виникла необхідність «наздоганяти» прогресивні країни і запозичати при цьому напрацьовані ними способи, методи та механізми.

Результатом такої модернізації не обов'язково стало засвоєння досягнень країн-зразків, часом це сукупність якісних змін традиційного суспільства, у більшому або меншому ступені адаптованих до рівня місцевого виробництва [2, с. 261].

Таким чином існує кілька основних проблем під час планування та втілення процесу такої модернізації «навздогін»: по-перше, є загроза знищення великої кількості, апробованих для конкретних територій, практик виробництва та елементів ідентичності суспільства із подальшою їх заміною прийнятими у економічно-розвинених країнах зразками, традиціями, культурними елементами тощо; по-друге, часто має місце непродумане тяжіння до використання позитивного досвіду інших країн, розраховуючи, що на власних територіях результати від його впровадження будуть ідентичними або дуже подібними.

Перелік посилань:

1. Лейбович О. Л. Модернизация в России. К методологии изучения современной отечественной истории / О. Л. Лейбович. – Пермь : ЗУУНЦ, 1996. – 156 с.

2. Эйзенштадт Ш. Революция и преобразование обществ. Сравнительное изучение цивилизаций / Ш. Эйзенштадт ; [пер. с англ. А. В. Гордона под ред. Б. С. Ерасова]. – М. : Аспект Пресс, 1999. – 416 с.

УКРАЇНА Й ГЛОБАЛЬНА ПРОДОВОЛЬЧА БЕЗПЕКА

А.В. Кучер, к.пед.н., чл.-кор. АЕНУ

ННЦ «Інститут аграрної економіки», м. Київ

З позиції глобальної продовольчої безпеки звернемо увагу на те, що, згідно з даними ФАО, виділяють такі чотири параметри продовольчої безпеки, які для того, щоб вважати стан продовольчої безпеки досягнутим, повинні виконуватись одночасно: наявність у достатній кількості їжі належної якості, що постачається за рахунок внутрішнього виробництва або імпорту (включаючи продовольчу